

Ο «εργοδότης της έσχατης προσφυγής»

Με την ανεργία να αποτελεί το τίμημα για τη σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας, η Ράνια Αντωνοπούλου –ειδική σύμβουλος στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΟΗΕ– προτείνει την ενεργοποίηση προγραμμάτων άμεσης απασχόλησης, μια νέα εκδοχή του New Deal

μένι, (β) δεν διαθέτει νομισματική κυριαρχία και (γ) δεν επιθυμεί έξοδο από το ευρώ».

• Τι θα μπορούσε να περιλαμβάνει μια εναλλακτική δημοσιονομική πολιτική, με την Ελλάδα να παραμένει μέλος της Ευρωζώνης;

«Η ανασυγκρότηση της δημοσιονομικής πολιτικής, προκειμένου να μπει φραγμός στην αύξηση της ανεργίας και να σταματήσει η καταστροφική πτώση του βιοτικού επιπέδου στην Ελλάδα, προϋποθέτει τρία πράγματα: (α) μορατόριουμ στην αποπληρωμή του δημόσιου χρέους (και προσέξτε ότι δεν μιλάμε για διαγραφή του χρέους), (β) χρηματοπιστωτική κάλυψη και (γ) μεταβίβαση πόρων για τη στήριξη του κοινωνικού κράτους».

• Ναι, αλλά αυτό προϋποθέτει με τη σειρά του κάτι άλλο: μια νέα αρχιτεκτονική για τη νομισματική ένωση της Ευρώπης, η οποία θα χρειαστεί πολύ καιρό για να υλοποιηθεί. Τι θα μπορούσε να γίνει άμεσα για την αντιμετώπιση της ανεργίας;

«Αυτό που μπορεί να γίνει είναι να ενεργοποιηθεί ο «εργοδότης της έσχατης προσφυγής». Από τη στιγμή που ο ιδιωτικός τομέας καταρρέει, το κράτος έχει υποχρέωση να δημιουργεί θέσεις εργασίας με τα λεγόμενα προγράμματα άμεσης απασχόλησης. Ο θεσμός του «εργοδότη της έσχατης προσφυγής» ήταν η λύση της κυβέρνησης Ρούζβελτ στο μαζικό πρόβλημα της ανεργίας στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1930. Είναι ένας πολύ αποτελεσματικός θεσμός για τις χώρες που βιώνουν βαθιά οικονομική κρίση. Εχουμε πράγματι πολλά ιστορικά παραδείγματα που μας επιτρέπουν να αντλήσουμε πληροφορίες για το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων άμεσης απασχόλησης, από τη Βόρεια

«Η ενεργοποίηση της ιδέας του «εργοδότη της έσχατης προσφυγής» είναι απαραίτητη σε συνθήκες βαθιάς οικονομικής κρίσης. Οι άνεργοι θα μπορούσαν να απασχοληθούν, με σχετικά χαμηλό επίπεδο μισθού και πλήρη ασφάλιση, σε έργα που είναι κοινωνικά χρήσιμα και άκρως απαραίτητα», λέει η Ράνια Αντωνοπούλου, ομιλήτρια στην ημερίδα του ΣΥΡΙΖΑ στο πανεπιστήμιο Κολούμπια της Νέας Υόρκης

Αμερική και την Αυστραλία, μέχρι την Ινδία, τη Νότια Κορέα, το Μεξικό, τη Νότια Αφρική, την Αργεντινή και τη Χιλή, και το Levy Economics Institute έχει εμπλακεί σε αρκετά από αυτά. Και η Ελλάδα έχει απόλυτη ανάγκη σήμερα από μια εκδοχή του New Deal, για να ανταποκριθεί στο πρόβλημα της εκτεταμένης και μακροχρόνιας ανεργίας. Τα επιδόματα ανεργίας και τα προγράμματα κατάρτισης των ανέργων βοηθούν, αλλά δεν επαρκούν σε μια περίοδο βαθιάς οικονομικής κρίσης. Χρειαζόμαστε μια ρηξικέλευθη πολιτική, όπως αυτή του «εργοδότη της έσχατης προσφυγής».

Μύθοι της τρόικας

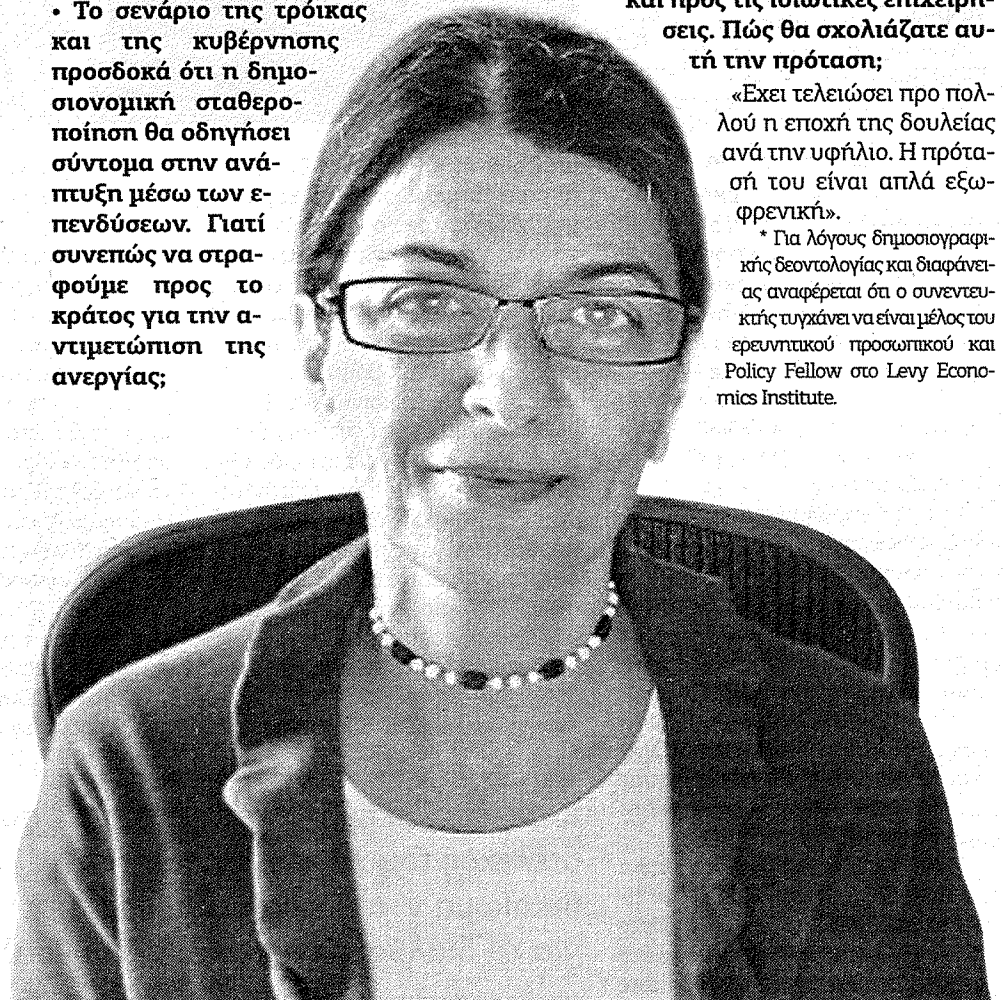
• Το σενάριο της τρόικας και της κυβέρνησης προσδοκά ότι η δημοσιονομική σταθεροποίηση θα οδηγήσει σύντομα στην ανάπτυξη μέσω των επενδύσεων. Γιατί συνεπώς να στραφούμε να στραφούμε προς το κράτος για την αντιμετώπιση της ανεργίας;

«Το σενάριο της τρόικας και της κυβέρνησης όντως προσδοκά ότι η δημοσιονομική σταθεροποίηση, σε συνδυασμό με τη δραστική πτώση των μισθών, θα προκαλέσει ευφορία στους επενδυτές, οι οποίοι θα δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη της οικονομίας μέσω ιδιωτικών επενδύσεων, δημιουργώντας τις απαιτούμενες θέσεις εργασίας. Αυτό είναι όμως στην καλύτερη των περιπτώσεων ένα φανταστικό σενάριο. Αρχικά, δεν μπορεί να ξέρει κανείς ότι θα αυξηθούν οι επενδύσεις σε τέτοιο βαθμό, που να οδηγήσουν σε πραγματική ανάκαμψη της οικονομίας. Δεύτερον, ακόμη κι αν υπάρξουν μαζικές επενδύσεις, πώς μπορεί να ξέρει κανείς ότι θα κατευθυνθούν σε επιχειρηματικές δραστηριότητες εντάσεως εργασίας; Τρίτον, η πρόσφατη διεθνής εμπειρία από χώρες που βίωσαν βαθιά οικονομική κρίση (Κορέα, Σιγκαπούρη, Βραζιλία, Ταϊλάνδη, Ινδονησία) μας δείχνει ότι η επιστροφή της απασχόλησης σε υποφερτά κοινωνικά επίπεδα ακολουθεί ύστερα από 7-10 χρόνια οικονομικής ανάκαμψης. Και σκεφτείτε ότι στην περίπτωση της ασιατικής κρίσης είχαμε να κάνουμε με βιομηχανοποιημένες οικονομίες. Πόσα χρόνια θα χρειαστούν για να επανέλθει η απασχόληση στην Ελλάδα στα επίπεδα που βρισκόταν πριν από την κρίση, αν περιμένουμε μόνο από τις επενδύσεις να καλύψουν το κενό της ανεργίας; Γι' αυτό και η ενεργοποίηση της ιδέας του «εργοδότη της έσχατης προσφυγής» είναι τόσο απαραίτητη σε συνθήκες βαθιάς οικονομικής κρίσης. Οι άνεργοι θα μπορούσαν να απασχοληθούν, με σχετικά χαμηλό επίπεδο μισθού και πλήρη ασφάλιση, σε έργα που είναι κοινωνικά χρήσιμα και άκρως απαραίτητα. Επίσης, είναι αποδεδειγμένο ότι η απασχόληση των ανέργων αποφέρει άμεσα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη».

Τις προάλλες, ο κ. Πέτρος Δούκας πρότεινε να προσφέρουν οι άνεργοι εθελοντικά την εργασία τους, ακόμη και προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Πώς θα σχολιάζατε αυτή την πρόταση;

«Έχει τελειώσει προ πολλού η εποχή της δουλειάς ανά την υφήλιο. Η πρότασή του είναι απλά εξωφρενική».

* Για λόγους δημοσιογραφικής δεοντολογίας και διαφάνειας αναφέρεται ότι ο συνεντευκτής τυγχάνει να είναι μέλος του ερευνητικού προσωπικού και Policy Fellow στο Levy Economics Institute.

ΣΤΟΝ **Χ. Ι. ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΥ**

Η επίσημη ανεργία στην Ελλάδα ανέρχεται σήμερα στο 26% και θα διογκωθεί το 2013 κοντά στο 30%. Με αυτά τα επίπεδα ανεργίας, και σε συνδυασμό με τη δραστική πτώση του ΑΕΠ, που συσσωρευτικά θα φτάσει στο 25% από το ξέσπασμα της κρίσης, η μόλις προ ολίγων ετών «ισχυρή Ελλάδα» βρίσκεται σε μια περίοδο Μεγάλης Ύφεσης ανάλογη με αυτή της δεκαετίας του 1930.

Η ανεργία, συνεπώς, δεν είναι προσωρινό φαινόμενο, ενώ θα χρειαστούν πολλά χρόνια μετά την ανάκαμψη της οικονομίας για να επιστρέψουν τα επίπεδα απασχόλησης ακόμη και στο ήμισυ του ποσοστού που βρισκόταν πριν από την κρίση. Τουλάχιστον αυτό μαρτυρά η διεθνής εμπειρία, όπως υπογραμμίζει η Ράνια Αντωνοπούλου, Senior Scholar και διευθύντρια του τμήματος έρευνας για την ισοτιμία των φύλων και την οικονομία του Levy Economics Institute of Bard College στη Νέα Υόρκη, ειδική σύμβουλος στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΟΗΕ, με μεγάλη πρακτική εμπειρία στα προγράμματα άμεσης απασχόλησης σε πολλές χώρες ανά τον πλανήτη.

Όστόσο το «έλλειμμα της απασχόλησης», όπως το αποκαλεί, δεν αποτελεί στο ελάχιστο μείζον ζήτημα για την ελληνική κυβέρνηση, η οποία προτιμά να αναλώνεται μανιωδώς σε ζητήματα επικοινωνιακού περιεχομένου, με μοναδικό σκοπό να διατηρηθεί στην εξουσία προκειμένου να συνεχίσει την εφαρμογή των καταστροφικών μέτρων της τρόικας. (Μόλις πριν από λίγες ημέρες, σε συνέντευξη που έδωσε στον «Oregonian» των ΗΠΑ, ο «πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς» και πρώην πρωθυπουργός που θα έκανε την Ελλάδα «Δανία του Νότου» δήλωνε ότι σχετικά με τη μάλιστα της ανεργίας που πλήττει την Ελλάδα, η πρότασή του είναι να δοθούν κουπόνια εκπαίδευσης στους ανέργους προκειμένου να σπουδάσουν όπου θέλουν, για να αποκτήσουν νέες επαγγελματικές δεξιότητες!). Ούτε όμως και η αξιωματική αντιπολίτευση έχει κάτι δημιουργικό να προτείνει για την αντιμετώπιση της ανεργίας. Εντούτοις, αποτελεσματικές λύσεις υπάρχουν, όπως μας εξηγεί η διακεκριμένη οικονομολόγος του Levy Economics Institute,* αλλά απαιτούν καινοτομία, οραματισμό και πολιτική τόλμη.

Καιάδας ανέργων

• Η ανεργία στην Ελλάδα έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις, αλλά δυναμικές λύσεις στην επίλυση της ανεργίας δεν προβάλλονται από πουθενά. Πώς εξηγείτε αυτό το παράδοξο;

«Το έλλειμμα της απασχόλησης δεν αποτελεί προτεραιότητα, επειδή θεωρείται ως το τίμημα για τη σταθεροποίηση της οικονομίας. Ο μοναδικός στόχος είναι η δημοσιονομική εξυγίανση, προκειμένου η χώρα να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις δανειακές της υποχρεώσεις. Όλα τα υπόλοιπα είναι δευτερεύουσας σημασίας. Συνεπώς, η λύση στη μάλιστα της ανεργίας απαιτεί υποχρεωτικά την ανασυγκρότηση της δημοσιονομικής πολιτικής – δηλαδή απόρριψη των μέτρων λιτότητας και εφαρμογή μιας εναλλακτικής οικονομικής πολιτικής που η σημερινή πραγματικότητα καθιστά ομολογουμένως ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα, δεδομένου του γεγονότος ότι η Ελλάδα είναι (α) χρεοκοπη-